

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

P., dnia 19 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Łosik

Protokolant: protokolant sądowy M. S.

po rozpoznaniu w dniu 19 października 2016 r. w Poznaniu

na rozprawie sprawy z powództwa **H. T.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Zakładu Karnego we W.**,

o ochronę dóbr osobistych

1. Powództwo oddala

2. Zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Anna Łosik

UZASADNIENIE

Pozwem datowanym na 31 marca 2014 r. powód H. T. wniósł o zapłatę na swoją rzecz od Skarbu Państwa – Dyrektora Zakładu Karnego we W. kwoty 150.000 zł oraz trzykrotne przeproszenie w G. (...) tytułem zadośćuczynienia za wyrządzone krzywdy.

W uzasadnieniu powód wskazał, że naruszono jego dobra osobiste poprzez szereg niezgodnych z prawem działań pozwanego. Przede wszystkim został osadzony w celi nr 256 dla osób niepalących papierosy, w której przebywali osadzeni faktycznie palący papierosy. Następnie został umieszczony w celi nr 242, w której znajduje się grzyb na ścianie, a także duża wilgoć. Oprócz tego ze ścian odpada farba wraz z tynkiem. Dalej wskazał, że toaleta jest niezamurowana, oddzielona od celi płytą pilśniową; nie ma ciepłej wody; nie można używać czajnika elektrycznego; ma ograniczone możliwości robienia prania; w pomieszczeniu znajdują się pluskwy; używa stare koce i materace. Następnie zaznaczył, że podają mu zimne obiady. Na końcu stwierdził, że strażnicy zakłócają ciszę nocną.

W piśmie procesowym z dnia 30 czerwca 2014 r. powód, podtrzymując dotychczasowe twierdzenia, sformułował zarzut braku należytej opieki medycznej w zakładzie karnym (k.9).

W piśmie procesowym z dnia 11 sierpnia 2014 r. pozwany wskazał, że w celi nr 242 znajduje się niewłaściwe oświetlenie, które utrudnia mu sen i szkodzi na wzrok. Ponadto cela jest przeludniona. Nie ma niej (tak samo jak w kąciu sanitarnym) należytej wentylacji i cyrkulacji powietrza. Następnie zaznaczył, że apele przeprowadza się zbyt późno, co powoduje, że ogranicza się jego prawo do wieczornej higieny i spokojnego snu (k.14).

W odpowiedzi na pozew Skarb Państwa reprezentowany przez Dyrektora Zakładu Karnego we W., zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na rzecz Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego, w tym z tytułu zastępstwa procesowego, według norm przepisanych (k.43).

W uzasadnieniu pozwany wskazał, że powód w trakcie pobytu w więzieniu odbywał karę zgodnie z przepisami, które regulowały jego warunki bytowe; przepisy nie zostały naruszone. Ponadto pozwany zaprzeczył wszystkim twierdzeniom powoda, wskazując że są one niezgodne z rzeczywistością. Pozwany zarzucił także, że powód w żaden sposób nie wykazał domniemanej szkody, ani jej wysokości, ani tym bardziej nie wskazał adekwatnego związku przyczynowego. Pozwany zaprzeczył, aby powód doznał szkody.

Postanowieniem z dnia 12 listopada Sąd Okręgowy w Poznaniu zwolnił powoda od kosztów sądowych w całości, oddalając jednocześnie jego wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu (k.23). Ostatnio wymienione rozstrzygnięcie uprawomocniło się po oddaleniu zażalenia powoda (k.35). Ponowny wniosek powoda o ustanowienie pełnomocnika z urzędu (k.117) został odrzucony postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 22 lipca 2016r., a to na podstawie art.117²kpc albowiem powód nie powołał żadnych nowych okoliczności skutkujących koniecznością zamiany stanowiska przez Sąd.

Pismem z dnia 8 października 2015 r. powód cofnął powództwo w zakresie 125.000 zł (k.147).

Postanowieniem z dnia 8 grudnia 2015 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu umorzył postępowanie co do kwoty 125.000 zł (k.152).

Postanowieniem z dnia 28 grudnia 2015r. Sąd oddalił wniosek powoda o przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Szamotułach albowiem Sąd Okręgowy pozostawał właściwy w sprawie niniejszej pomimo częściowego cofnięcia powództwa.

Zarządzeniem wydanym na rozprawie w dniu 19 października 2016r., na podstawie art.207§7kpc, zwrócono pisma powoda z dnia 25 lipca 2016r. (k.263) i 11 sierpnia 2016r. (k.283) albowiem nie zawierały wniosków dowodowych (pomimo, że tak zostały zatytułowane), a Sąd nie zobowiązywał do ich składania.

Sąd ustalił, co następuje:

H. T. jest osobą pozbawioną wolności i orzeczoną karę pozbawienia wolności odbywa w Zakładzie Karnym we W..

Dowód: okoliczność bezsporna

Od 27 listopada do 2013 r. do 5 lutego 2015 r. powód przebywał w pawilonie C na oddziale I w celach mieszkalnych nr (...). Wszystkie cele miały taką samą powierzchnię, tj. 16,50 m², na której zawsze przebywało łącznie (wraz z powodem) 5. osadzonych.

Dowód: kopia notatki służbowej z dnia 6 lutego 2015 r. (k.54), kopia notatki służbowej z dnia 6 lutego 2015 r. (k.55), kopia sprawozdania z dnia 10 lipca 2014 r. (k.70-72), zeznania świadka M. G. (1) na rozprawie z dnia 22 lipca 2016 r. (e-protokół (...)) , częściowo zeznania H. T. na rozprawie z dnia 19 października 2016 r. (e-protokół k. 357) .

H. T. jest osobą niepalącą papierosy.

Powód przebywał zawsze w celach mieszkalnych wyłącznie z osobami deklarującymi się jako niepalące. Nie odnotowano incydentów w postaci palenia tytoniu przez osoby przebywające wspólnie z powodem w celi.

Zakładzie Karnym we W. osadzeni mają prawo zgłaszać preferencje dotyczące używania wyrobów tytoniowych. Wszyscy skazani palący przebywają w celach mieszkalnych dla osób palących, odpowiednio skazani niepalący przebywają w pomieszczeniach dla osób niepalących.

W więzieniu wykształciła się praktyka wśród osadzonych, że chcąc zmienić współlokatorów celi, zmieniają swoją deklarację w zakresie palenia. H. T. jest więźniem mającym problemy z budowaniem relacji ze współosadzonymi; powód zmieniał kilkakrotnie cele.

Dowód: kopia notatki służbowej z dnia 10 lutego 2015 r. (k.61) , z eznania świadka M. G. (1) na rozprawie z dnia 22 lipca 2016 r. (e-protokół (...)) , kopia listu z dnia 26 września 2016 r. (k. 348-349), kopia listu z dnia 23 września 2016 r. (k.350), zeznania M. G. (2) w charakterze pozwanego na rozprawie z dnia 19 października 2016 r. (e-protokół k. 357).

W dniach od 14 lipca 2014 r. do 24 lipca 2014 r. w celi nr 242 został przeprowadzony remont, pomieszczenie zostało wyposażone w murowany, oświetlony kącik sanitarny z wentylacją, a także wymieniono wyposażenie kwaterunkowe oraz oświetlenie. W trakcie remontu wykonano również czynności związane z poprawieniem sprawności ogrzewania celi. We wskazanym zakresie prace remontowe dotyczyły całego pawilonu C.

Przed przeprowadzeniem remontu cela mieszkalna nr (...) była wyposażona w kącik sanitarny, w formie zabudowy z płyty na konstrukcji stalowej. Zapewniony był również nieograniczony dostęp do bieżącej wody.

Obecnie wszystkie cele mieszkalne w pawilonie C posiadają zamontowane kratki wentylacyjne zapewniające wymianę grawitacyjną powietrza. Dodatkowo w celu przewietrzenia pomieszczenia można otworzyć skrzydło okienne.

W dniu 20 maja 2014 r. w Zakładzie Karnym we W. dokonano okresowej kontroli przewodów kominowych, dymowych, spalinowych oraz wentylacyjnych podczas, której nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości.

Zgodnie z przepisami raz w roku dokonywany jest w Zakładzie Karnym we W. przegląd stanu technicznego sprawności elementów narażonych na szkodliwe warunki atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania obiektu, ocena przydatności do użytkowania, estetyki obiektu oraz jego otoczenia. Kontrola obejmuje także swoim zasięgiem sprawdzenie stanu technicznego zamontowanej w pomieszczeniach mieszkalnych stolarki okiennej.

Podczas okresowej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

Dowód: notatka służbowa z dnia 6 lutego 2015 r. (k.55) , pismo z dnia 6 listopada 2014 r. (k.64), kopia sprawozdania z dnia 10 lipca 2014 r. (k.70-72), z eznania świadka M. G. (1) na rozprawie z dnia 22 lipca 2016 r. (e-protokół (...)) , kopia pisma z dnia 14 września 2016 r. (k. 301), zeznania M. G. (2) w charakterze pozwanego na rozprawie z dnia 19 października 2016 r. (e-protokół k. 357) .

Po przeprowadzonym remoncie, osadzeni zaczęli wykorzystywać kąciki sanitarne jako łazienki. Te po skorzystaniu były zalewane i nie zapewniano im odpowiedniej wentylacji, np. poprzez wywietrzenie pomieszczenia. Efektem działalności osadzonych były m.in. uszkodzone parkiety, które zaczęły być sukcesywnie wymieniane na płytki, w celu lepszego zabezpieczenia przed wodą.

Po uzyskaniu zgłoszeniu, administracja wykonywała na bieżąco drobne remonty pomieszczeń, w których przebywali osadzeni, w tym powód. Remonty dotyczyły wszelakiego rodzaju uszkodzeń lub innych nieprawidłowości, w tym występującego zagrzybienia.

Dowód: z eznania świadka M. G. (1) na rozprawie z dnia 22 lipca 2016 r. (e-protokół (...)) , zeznania M. G. (2) w charakterze pozwanego na rozprawie z dnia 19 października 2016 r. (e-protokół k. 357) .

Porządek wewnętrzny, obowiązujący w Zakładzie Karnym we W. określa, jakie urządzenia elektryczne mogą posiadać osadzeni. Jednym z nich jest grzałka nurkowa o dopuszczalnej mocy (...) o klasie bezpieczeństwa (...) lub (...).

Dowód: kopia notatki służbowej z dnia 6 lutego 2015 r. (k.55) , kopia pisma z dnia 14 września 2016 r. (k. 301).

W dniu przybycia do jednostki, tj. 27 listopada 2013 r., H. T. otrzymał koc i materac. Powód miał możliwość zapoznania się z ich stanem; asortyment jaki otrzymał był wyprany oraz czysty. Fakt pobrania rzeczy potwierdził własnoręcznym podpisem w karcie depozytowej. Powód nie zgłosił żadnych zastrzeżeń. Te formułował dopiero po upływie pewnego czasu.

Materace wydawane osadzonym spełniają normy użytkowe, a jeśli zachodzi taka potrzeba, wymieniane są na bieżąco, zgodnie ze zgłoszonym zapotrzebowaniem.

Normy używalności asortymentu są uregulowane w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2014 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych, aresztach śledczych.

Dowód: kopia notatki służbowej z dnia 6 lutego 2015 r. (k.55) , kopia notatki służbowej z dnia 10 lutego 2015 r. (k.56), częściowo zeznania H. T. na rozprawie z dnia 19 października 2016 r. (e-protokół k. 357) , zeznania M. G. (2) w charakterze pozwanego na rozprawie z dnia 19 października 2016 r. (e-protokół k. 357) .

Zabiegi zwalczania pluskiew w celi nr 242 były przeprowadzane trzykrotnie: 30 kwietnia 2013 r., 24 września 2013 r. oraz 16 października 2013 r. Od ostatniego zabiegu nie było zgłoszeń ze strony powoda dotyczących występowania insektów.

Zabiegi dezynsekcji, związane ze zwalczaniem pluskiew, przeprowadzane są niezwłocznie, każdorazowo po otrzymaniu zgłoszenia o istnieniu tego rodzaju problemu. Zakład Karny we W. ma podpisaną umowę ze specjalistyczną firmą dokonującą usług dezynsekcji i deratyzacji na terenie jednostki. Przedmiotowa usługa wykonywana jest jeden raz w kwartale.

Raz w tygodniu przeprowadzana jest również dezynfekcja urządzeń sanitarnych 5% roztworem wapna chlorowego.

Dowód: kopia notatki służbowej z dnia 6 lutego 2015 r. (k.55) , kopia notatki służbowej z dnia 10 lutego 2015 r. w zakresie usług dezynsekcyjnych (k.57), kopia protokołu dezynsekcji z dnia 30 kwietnia 2013 r. (k.58), kopia protokołu dezynsekcji z dnia 24 września 2013 r. (k.59), kopia protokołu dezynsekcji z dnia 16 października 2013 r. (k.60), kopia pisma z dnia 6 listopada 2014 r. (k.64) .

W celi powoda znajduje się oświetlenie.

Zgodnie z projektem technicznym przygotowanym przez Wojewódzkie Biuro (...) w P., do oświetlenia cel mieszkalnych zastosowane są oprawy typu (...), które każdorazowo wyposażone są w żarówki o mocy (...) lub równoważne źródła odpowiadające tej mocy.

Dowód: kopia pisma z dnia 6 listopada 2014 r. (k.64) , kopia pisma z dnia 14 września 2016 r. (k. 301).

H. T. jest żywiony na bazie normy wegetariańskiej (...), albowiem nie może jeść potraw mięsnych.

Powód zgłaszał oficjalne skargi w zakresie wyżywienia, lecz dopiero po zakończonym posiłku (skargi nie zostały uwzględnione). Nigdy nie formułował uwag w trakcie wydawania posiłków.

Posiłki wydawane osadzonym w Zakładzie Karnym we W. są przygotowywane na podstawie zatwierdzonych receptur oraz zgodnie z szczegółowym naliczeniem w jadłospisie, stanowiącym dokumentację szefa kuchni.

Ze wszystkich przygotowanych w kuchni potraw wchodzących w skład posiłku pobiera się próby smakowe, w celu kontroli wartości smakowych potraw i ich jakości pod względem zdrowotnym. Próby smakowe pobiera lekarz lub upoważniony przez niego pracownik służby zdrowia, a swoją opinie odnotowuje na odwrocie każdego jadłospisu przygotowanego dla osadzonych żywionych według poszczególnych norm żywienia i diety.

Wydawane posiłki są przekazywane osadzonym w przystosowanych do tego celu naczyniach, tj. termosach, pojemnikach typu GN. Oprócz tego zupy, sosy i ziemniaki, makarony i ryż wydaje się na gorąco. Temperatura wydawanych posiłków odnotowywana jest każdorazowo przez funkcjonariusza pełniącego obowiązki szefa kuchni w stosownej dokumentacji.

Funkcjonariusz pełniący obowiązki szefa kuchni każdorazowo sprawuje stały nadzór nad osadzonymi zatrudnionymi w bloku żywnościowym przygotowującymi i wydającymi całodzienne posiłki. Kontrolni podlega każdy etap przygotowania posiłków od półproduktów do produktu finalnego włącznie.

Funkcjonariusz działu ochrony każdorazowe pobranie posiłku z kuchni potwierdza podpisem. Każdy posiłek, w tym obiad, wydawany jest w całości.

W przypadku zakwestionowania należyj porcji osadzonym przysługuje prawo zgłoszenia funkcjonariuszowi działu ochrony wątpliwości związanych z wydanym posiłkiem. Jeżeli stwierdzone zostaną jakieś nieprawidłowości wówczas funkcjonariusz wraz z szefem kuchni zobowiązani są podjąć kroki niezbędne do wyjaśnienia spornej kwestii.

Dowód: kopia pisma z dnia 6 listopada 2014 r. (k.64) , kopia sprawozdania z dnia 8 lipca 2014 r. (k.68-69), częściowo zeznania H. T. na rozprawie z dnia 19 października 2016 r. (e-protokół k. 357) , zeznania M. G. (2) w charakterze pozwanego na rozprawie z dnia 19 października 2016 r. (e-protokół k. 357) .

Na terenie Zakładu Karnego osadzeni nie handlują jedzeniem. Sposób wykonywania obowiązków przez osadzonych wydających posiłki jest nadzorowany przez funkcjonariuszy działu ochrony. Ponadto funkcjonariusze nie dopuszczają do niedozwolonych kontaktów pomiędzy osadzonymi.

Dowód: kopia sprawozdania z dnia 8 lipca 2014 r. (k.68).

Powód cierpi na nerwice, nadciśnienie tętnicze oraz padaczkę.

W okresie od 29 stycznia 2014 r. do 2 lipca 2014 r. powód był kilkakrotnie badany przez lekarza oddziałowego i dwukrotnie skierowany do lekarza psychiatrii w związku ze zgłaszanymi dolegliwościami.

W dniu 25 lutego 2014 r. odbyła się konsultacja psychiatryczna. Powód został gruntownie przebadany, odnotowano jego uwagi, a także przypisano mu leki na okres dwóch miesięcy, a także dolne łóżko. Następnie po zakończeniu pierwszego okresu stosowania leku, w związku z dalej zgłaszanymi dolegliwościami przedłużono stosowanie uprzednio zaordynowanego leku w identycznych dawkach i terminach podawania, na okres kolejnych dwóch miesięcy.

W dniu 29 kwietnia 2014 r. powód chciał wymusić na funkcjonariuszach plut. A. W. oraz st. kpr. M. W. dostanie się do lekarza psychiatrii poza kolejnością.

H. T. w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności ma zapewnić opiekę medyczną, w tym specjalistyczną, stosowaną do zdiagnozowanego stanu zdrowia i zgłaszanych dolegliwości. Powód ma również dostęp do leków. Kwestia przyjęć do lekarza jest regulowana w książce lekarskiej.

Poziom opieki medycznej był przedmiotem postępowania kontrolnego z udziałem Naczelnego Lekarza O.. Nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości.

Dowód pismo z dnia 28 listopada 2014 r. (k.66) , kopia sprawozdania z dnia 8 lipca 2014 r. (k.68-69), częściowo zeznania H. T. na rozprawie z dnia 19 października 2016 r. (e-protokół k. 357) , zeznania M. G. (2) w charakterze pozwanego na rozprawie z dnia 19 października 2016 r. (e-protokół k. 357).

H. T. kilkakrotnie deklarował możliwość popełnienia samobójstwa. W związku z czym wzmożono kontrole w stosunku do powoda, również w nocy.

W czasie ciszy nocnej w trakcie wykonywania swoich obowiązków służbowych funkcjonariusze nie biegają, nie krzyczą, czy też nie zachowują się w sposób, który mógłby zakłócić ciszę nocą i czas jaki osadzeni mają przewidziany w porządku wewnętrznym na odpoczynek i sen. Funkcjonariusze kontrolują w nieregularnych odstępach czasu, nie rzadziej niż co dwie godziny, zachowania osadzonych w celach oraz zwiększają częstotliwość kontroli, jeśli wynika, to z ich spostrzeżeń bądź poleceń przełożonych.

Funkcjonariusze każdorazowo w kontaktach ze skazanymi postępują zgodnie z regulaminem, w sposób humanitarny i praworządny.

Dowód : kopia pisma z dnia 6 listopada 2014 r. (k.64) , kopia pisma z dnia 28 listopada 2014 r. (k.66) , kopia sprawozdania z dnia 8 lipca 2014 r. (k.68-69), kopia sprawozdania z dnia 10 lipca 2014 r. (k.70- 72), z zeznania świadka M. G. (1) na rozprawie z dnia 22 lipca 2016 r. (e-protokół (...)) , zeznania M. G. (2) w charakterze pozwanego na rozprawie z dnia 19 października 2016 r. (e-protokół k. 357) .

W dniu 22 października 2014 r. apel wieczorny odbył się w godzinach 21⁰⁰-21³⁰ z powodu przyjmowania przez funkcjonariuszy osadzonych przybyłych w tym dniu z transportu do jednostki. Późniejsza pora apelu była odnotowana przez oddziałowego w książce przebiegu służby; co do zasady apel wieczorny jest przeprowadzany w godzinach 20³⁰-21⁰⁰ zgodnie z obowiązującym porządkiem wewnętrznym w Zakładzie Karnym we W..

Dowód : kopia pisma z dnia 28 listopada 2014 r. (k.66) , kopia sprawozdania z dnia 10 lipca 2014 r. (k.70-72).

Stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych powyżej dowodów.

Szczególnie istotne okazały się dowody w postaci kopii dokumentów. Dowody te nie stanowią dokumentów w rozumieniu art. 244 § 1 k.p.c. i art. 245 k.p.c., jednak wiernie odwzorowują ich treść. Dlatego na podstawie art. 308 § 1 k.p.c. w zw. z art. 309 k.p.c. Sąd zaliczył je w poczet materiału dowodowego sprawy i przyznał im znaczącą moc dowodową.

Sąd uznał za niewiarygodne w większości zeznania powoda H. T.. Nie ulegało wątpliwości, że powód ma interes w uzyskaniu dla siebie korzystnego rozstrzygnięcia, tym samym należało podejść z dużą dozą ostrożności do składanych przez powoda zeznań. Te nie korespondowały ze zgromadzonym materiałem dowodowym, w szczególności z kopiami notatek służbowych oraz sprawozdań, a także z zeznaniami świadka M. G. (1). Zeznania powoda były również sprzeczne z zasadami funkcjonowania zakładów karnych oraz zasadami doświadczenia życiowego w zakresie przeprowadzenia remontów, czy wyżywiania. Nie ulega wątpliwości, że gdyby zaistniały opisane przez powoda sytuacje i powód zgłosiłby swoje zastrzeżenia, to administracja więzienia, kierując się normami prawnymi, dopełniłaby wszelkich starań, aby zlikwidować nieprawidłowe sytuacje i nie dopuścić do nich w przyszłości. Na marginesie, trzeba mieć na uwadze również treść listów jakie wystosowali do powoda współosadzeni, którzy jednoznacznie wskazali, że działania powoda mają na celu niezgodne z prawem uzyskanie przez niego odszkodowania. Ta okoliczność również wpływa na negatywną ocenę wiarygodności zeznań powoda.

Zeznania zastępcy dyrektora Zakładu Karnego we W. M. G. (2) w charakterze pozwanego Sąd uznał w całości za wiarygodne. Zeznania te stanowiły za cenne źródło informacji odnośnie funkcjonowania zakładu i warunków w jakich przebywał powód, znalazły odzwierciedlenie w zgromadzonym materiale dowodowym, w szczególności w kopiach notatek służbowych, czy też kopiach sprawozdań, jak również w zeznaniach świadka M. G. (1). Należy także wskazać, że przedstawiciel pozwanego posiada szeroką i szczegółową wiedzę w omawianym zakresie.

Sąd uznał za wiarygodne w całości zeznania świadka M. G. (1), albowiem w związku zajmowanym stanowiskiem wychowawcy w więzieniu posiada szeroką i szczegółową wiedzę na temat osadzonych oraz warunków panujących w Zakładzie Karnym we W.. Wypowiedź świadka była spójna, logiczna oraz korespondowała ze zgromadzonym materiałem dowodowym, w szczególności kopiami notatek służbowych, czy też kopii sprawozdań.

Sąd oddalił wnioski dowodowe powoda zawarte w piśmie z dnia 01.04.2015r. o zobowiązanie pozwanego do przedłożenia dokumentów w postaci protokołów szczegółowych będących w posiadaniu D. Ewidencji i Rozmieszczenia oraz dokumentów dotyczących remontów albowiem w zakreślonym przez Sąd terminie 14. dni wnioski te nie zostały uzupełnione stosownie do zarządzenia z dnia 12 kwietnia 2015r.

Sąd oddalił także wniosek powoda o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych o bliżej nieokreślonej specjalności zawarty w piśmie z dnia 4 stycznia 2016r. albowiem, pomijając, że wniosek ten był spóźniony, okoliczności, które miały być tym dowodem stwierdzone nie wymagały wiadomości specjalnych.

Sąd pominął dowód z przesłuchania świadków K. B. i K. G. albowiem powód cofnął wniosek o ich przesłuchanie.

Sąd zważył, co następuje:

Roszczenie powoda dotyczące ochrony jego dóbr osobistych okazało się bezzasadne.

Podstawą prawną żądania zadośćuczynienia z tytułu naruszenia dóbr osobistych są art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c. w zw. z art. 417 § 1 k.c.

Poszkodowany (powód), aby uzyskać zadośćuczynienie pieniężne musi, stosownie do postanowień art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c., wykazać: naruszenie dobra osobistego; winę sprawcy (przy czym w przypadku odpowiedzialności Skarbu Państwa bezprawne zachowanie jego funkcjonariuszy wystarczające jest wykazanie przesłanki bezprawności); powstanie krzywdy w określonych rozmiarach; istnienie związku przyczynowego pomiędzy zawinionym naruszeniem dobra osobistego, a powstałą krzywdą. Z kolei na pozwanym ciąży dowód braku bezprawności działań powodujących naruszenie dóbr osobistych powoda.

W świetle powyższego, rozpoznając sprawę w przedmiocie ochrony dóbr osobistych Sąd powinien w pierwszej kolejności ustalić, czy doszło do naruszenia dobra osobistego, a dopiero w przypadku pozytywnej odpowiedzi rozważyć, czy działanie pozwanego było bezprawne.

Przepis art. 23 k.c. zawiera ogólną zasadę, że dobra osobiste, wymienione w nim jedynie przykładowo, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

Zgodnie z art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny (taka możliwość została przewidziana w art. 448 k.c.).

Powyższy przepis statuuje domniemanie bezprawności działania naruszającego czyjeś dobro osobiste. Domniemanie bezprawności, które ustanowił ustawodawca w art. 24 k.c. zwałania jedynie stroną domagającą się ochrony dobra osobistego od wykazania, że działania naruszające cudze dobro osobiste było bezprawne. Nie zwałania natomiast takiej osoby od wykazania, że do naruszenia jej dobra osobistego doszło na skutek działania, czy też zaniechania sprawcy. W realiach niniejszej sprawy na powodzie spoczywał ciężar udowodnienia, że działanie pozwanego naruszyły jego dobra osobiste.

W myśl art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Jednocześnie art. 417 § 1 k.c. stanowi, że za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

W ocenie Sądu Okręgowego punktem wyjścia dla rozważań prawnych w niniejszej sprawie winno być rozstrzygnięcie, czy zdarzenia, z którymi powód wiąże odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa mieszczą się w dyspozycji „działań lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej”. Bez wątpliwości działalność państwa związana z

wykonywaniem orzeczeń karnych skazujących na karę pozbawienia wolności mieści się w granicach pojęcia „działania lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej”. Działalność ta wynika z umocowań ustawowych, obwarowana jest przymusem państwowym, związana jest ze stosunkiem nadrzędności i z całą pewnością jednostka nie poddaje się jej z własnej woli, a z mocy orzeczenia sądu.

Kolejną przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa opartej o art. 417 § 1 k.c. jest niezgodność z prawem działania lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej. Pojęcie to rozumieć należy jako sprzeczność konkretnego zachowania z obowiązującym porządkiem prawnym, zatem w odniesieniu do odpowiedzialności opartej o przepisy prawa cywilnego pojęcie bezprawności rozszerzyć należałoby również na sprzeczność z zasadami współżycia społecznego. Powód odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa upatruje ściśle w działalności Zakładu Karnego we W. i z działalnością tegoż podmiotu odpowiedzialność tę łączy.

Odnosząc się do zarzutów powoda, należy uznać, że były one niedowiedzione.

Zarzut przeludnienia celi okazał się bezzasadny. Normę powierzchni celi, jaką powinien zachować pozwany w stosunku do powoda i każdego z osadzonych, wskazuje k.k.w., zgodnie z którym skazanego osadza się w celi mieszkalnej wieloosobowej lub jednoosobowej, a powierzchnia w celi mieszkalnej przypadająca na skazanego powinna wynosić nie mniej niż 3m². Dalej norma stanowi, że cele wyposaża się w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy zapewniający skazanemu osobne miejsce do spania, odpowiednie warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza i odpowiednią do pory roku temperaturę, według norm określonych dla pomieszczeń mieszkalnych, a także oświetlenie odpowiednie do czytania i wykonywania pracy. Mając to uwadze należy uznać, że warunki panujące w Zakładzie Karnym we W. były zgodne z obowiązującym prawem. Postępowanie dowodowe jednoznacznie wykazało, że pozwany wraz z 4 innymi osobami był osadzony w celi o powierzchni 16,50 m², w której zawsze przebywało łącznie nie więcej niż 5 osób. Oznacza to, że na jednego więźnia przypadła powierzchnia przekraczająca 3m².

Nie okazał się zadany również zasadny zarzut dotyczący ulokowania H. T. w celach z osobami palącymi, albowiem pozwany jednoznacznie wykazał, że powód znajdował się w pomieszczeniach dla osób niepalących. Przedmiotowa kwestia jest regulowana przez rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 czerwca 2011 r. w sprawie szczegółowych warunków używania wyrobów tytoniowych na terenie obiektów podlegających Ministrowi Sprawiedliwości oraz środkach przewozu osób. Zgodnie z § 6 ust. 1 na terenie aresztów śledczych oraz zakładów karnych typu zamkniętego dopuszcza się możliwość używania wyrobów tytoniowych przez osadzonych w celach mieszkalnych, które są wyodrębnione w sposób uniemożliwiający oddziaływanie dymu tytoniowego na osoby niepalące. Wedle ust. 2 dla osadzonych używających wyrobów tytoniowych wyznacza się odrębne cele mieszkalne. Postępowanie dowodowe jednoznacznie wskazało, że zgodnie z powyższymi przepisami, a także panującym zwyczajem, na podstawie złożonej deklaracji powód został osadzony w celi dla osób niepalących. Przemawia za tym także bezsporny fakt, że wszyscy współosadzeni z powodem złożyli oświadczenie w zakresie niepalenia. Jednocześnie nie ma dowodów, które by świadczyły, że osoby przebywające z powodem faktycznie paliły papierosy. Abstrahując od powyższego, z zeznań samego powoda wynika, że po zgłoszeniu administracji problemu z rzekomo palącymi osadzonymi został przeniesiony do innej celi, co również świadczy o prawidłowym działaniu pozwanego. Ten po otrzymaniu zgłoszenia, podjął adekwatne do sytuacji działania.

Wyposażenie celi również odpowiadało obowiązującym przepisom. Znajdowała się w nich wentylacja grawitacyjna, ale także okna, które osadzeni mogli w każdym momencie otwierać w celu zapewnienia dostępu świeżego powietrza. W pomieszczeniach znajdował się też odpowiedni sprzęt kwaterunkowy zapewniający skazanemu osobne miejsce do spania oraz oświetlenie odpowiednie do czytania i wykonywania pracy. Nie jest zasadne zatem kwestionowanie jakości materacy, koców, czy też oświetlenia, tym bardziej, że ze stanem wyposażenia powód zapoznawał się w momencie jego otrzymania. Ten moment był zasadny dla składania zastrzeżeń względnie wniosków o wymianę. Niemniej powód tego nigdy nie uczynił. Oznacza to, że należy uznać, iż w momencie wydawania rzeczy te były w dobrym stanie oraz zdadne do prawidłowego, zgodnego z ich przeznaczeniem użytkowania. Jeżeli używany przez powoda sprzęt przestawał być sprawny, to powód powinien złożyć dyspozycje w zakresie dostarczenia mu nowego. Zasady doświadczenia życiowego

w zakresie korzystania z rzeczy wskazują, że te pod wpływem czasu, a także eksploatacji tracą swoje pierwotne właściwości. Trzeba też mieć na uwadze, że zakład karny nie jest w stanie dostarczyć natychmiastowo nową rzecz, czy też rzecz o określonych właściwościach, albowiem ma ograniczone środki finansowe, a także musi zapewnić innym współosadzonym, a nie tylko powodowi, odpowiednie warunki. Jednocześnie powód popełniając przestępstwo powinien liczyć z niedogodnościami związanymi z pobytem w więzieniu, bowiem ten nie zapewni mu warunków analogicznych (względnie o podwyższonym standardzie) jak w przypadku przebywania na wolności.

Powyższe rozważania są także aktualne w zakresie oświetlenia. Należy jednak podkreślić, że oświetlenie jakie jest w celach odpowiada przepisom, a także jest poddawane corocznej kontroli. Ta nie wykazała żadnych nieprawidłowości. Oznacza to, że zarzuty powoda mają charakter subiektywnych, negatywnych odczuć. Niemniej nie mają one faktycznego odzwierciedlenia w rzeczywistości.

Podsumowując należy uznać, że celach w jakich przebywał powód było prawidłowe oświetlenie oraz dobre warunki (wraz z wyposażeniem) do przebywania w niej osadzonych.

Nie zostało również naruszone prawo powoda do intymności poprzez niezapewnienie mu właściwych warunków sanitarnych. Kąćki sanitarne nie stanowiły rozwiązania zapewniającego mieszkańcom celi komfortu. Niemniej z samą istotą wykonywania kary pozbawienia wolności łączą się mniej komfortowe warunki zachowania higieny niż dostępne podczas pobytu na wolności. H. T. nie został jednak w żaden sposób pozbawiony możliwości dbania o higienę osobistą. W celi miał dostęp do środków czystości, których ilość odpowiadała normom wyznaczonym obowiązującymi przepisami i bieżącej wody. Gdy środki te kończyły się, miał prawo domagać wydania kolejnej ich partii. Ponadto trzeba mieć na uwadze, że w więzieniu został przeprowadzony remont w zakresie przebudowy kąćków sanitarnych, tym samym nie ulega wątpliwości, że poniesiono standard higieniczny w pomieszczeniach, w których przebywał powód.

Zarzut dotyczący istnienia zagrzybienia cel, w których znajdował się powód również okazał się bezzasadny. W Zakładzie Karnym we W. został przeprowadzony sukcesywny remont cel znajdujących się w pawilonie C, w którym przebywał powód. Zasady funkcjonowania zakładów karnych oraz zasady doświadczenia życiowego w zakresie prac budowlanych wskazują, że usunięto zatem wszelkie szkodliwe elementy, które mogły się znajdować w pomieszczeniach, w tym potencjalnie występujące zagrzybienie. Ponadto, postępowanie dowodowe jednoznacznie wykazało, że jeżeli w celach zaczęły pojawiać się pewne uszkodzenia pomieszczeń, czy inne nieprawidłowości, to były one na bieżąco usuwane i naprawiane. Mając to na uwadze, należy uznać że stan pomieszczeń w jakich przebywał powód był dobry.

Niemniej zgodnie z zasadami doświadczenia życiowego w zakresie występowania zagrzybienia, należy zauważyć, iż powstaje ono w wilgotnych, niewentylowanych pomieszczeniach. Zagrzybienie zatem może powstawać w związku z przeprowadzonym remontem i traktowaniem kąćka sanitarnego jako łazienki przez osadzonych, którzy po załatwieniu swoich potrzeb nie dbają o stan pomieszczenia, w tym wentylację. Oznacza to, że samo działanie więźniów powoduje powstanie zagrzybienia. Niemniej nawet sam fakt jego teoretycznego powstania nie implikuje od razu powstania szkody, jeżeli wada zostanie niezwłocznie usunięta.

Na końcu należy wskazać, że powód nie wykazał, aby w celach w jakich przebywał powstało zagrzybienie, tym samym, aby był narażony względnie cierpiał na choroby związanych z omawianym zagadnieniem.

W zakresie zarzutu dotyczącego pluskiew należy wskazać, że on także jest niezasadny, albowiem pozwany jednoznacznie wykazał, że w celach, w których przebywał powód pluskwy nie występowały. Administracja Zakładu Karnego we W. kontroluje stan pomieszczeń w jakich przebywają osadzeni i podejmuje zabiegi w zakresie zwalczania insektów, w tym są dezynfekowane urządzenia sanitarne. W więzieniu są przeprowadzane regularne kontrole, a także tygodniowe czyszczenie cel. Ponadto zabiegi dezynsekcji, związane ze zwalczaniem pluskiew, przeprowadza się niezwłocznie, każdorazowo, po otrzymaniu zgłoszenia od osadzonych o możliwości wystąpienia omawianego problemu. Oznacza to, że pozwany podejmuje szerokie działania prewencyjne. Jednocześnie powód nie przedstawił odmiennego, wiarygodnego dowodu, który podważyłby dowody składane przez pozwanego. Za taki nie można uznać

zeznań powoda, gdyż te nie miały odzwierciedlenia w zgromadzonym materiale dowodowym. Niemniej nawet gdyby hipotetycznie przyjąć, że w celi występowały pluskwy, to zgodnie z zeznaniami powoda, insekty zostały przyniesione przez innego współosadzonego. Nie można zatem poczynić skutecznego zarzutu pozwanemu, iż ten naruszył dobro osobiste powoda, skoro za zaistniały stan rzeczy odpowiedzialna jest inna osoba.

Odnosząc się do kwestii opieki medycznej, Sąd doszedł do przekonania, że powodowi zapewniono prawidłowe leczenie. Za każdym razem, gdy zgłaszał problem związany ze swoim zdrowiem zapewniano mu kontrolne badania, przypisywano leki, a także w razie konieczności kierowano do specjalisty. Należy zauważyć, że powód miał zapewnione zdecydowanie lepsze warunki aniżeli osoba znajdująca się poza zakładem karnym, gdyż zasady doświadczenia życiowego wskazują, że niekiedy pacjent skierowany do lekarza specjalisty w ramach NFZ, musi czekać na wizytę wiele miesięcy. Powód w ciągu mniej więcej pół roku dwukrotnie otrzymał skierowanie do lekarza psychiatry, który już przy pierwszej wizycie przeprowadził gruntowne badanie, a także przepisał leki. Nie można zatem uznać, że prawo powoda do opieki medycznej zostało w jakikolwiek sposób naruszone. Tym bardziej, że powód w gruncie rzeczy kwestionował częstotliwość z jaką umożliwia mu się spotkanie z lekarzem, a nie jakość otrzymywanych usług.

Odnosząc się do zarzutów związanych z zapewnieniem wyżywieniem, należy wskazać, iż on również okazał się niezasadny. W zakładzie karnym obowiązuje szczegółowa procedura w zakresie podawania posiłków. Postępowanie dowodowe nie wykazało, aby w omawianym zakresie powstały jakiegokolwiek uchybienia. Za każdym razem, gdy powód otrzymywał pożywienie, miał prawo zgłosić zastrzeżenie do funkcjonariusza nadzorującego wydawanie posiłków, tym samym mógł przedmiotową sprawę wyjaśnić. Ten moment należy uznać za kluczowy dla oceny stanowiska powoda, którego Sąd nie podziela, choćby dlatego, że powód nigdy nie czynił zastrzeżeń co do jakości, temperatury, czy składu otrzymywanego pożywienia. Należy również zauważyć, że powodowi adekwatnie do stanu zdrowia dostosowano dietę, co świadczy o dbałości pozwanego o jakość posiłków i zdrowie powoda. Tyle, że podobnie, jak w przypadku innych poruszanych zagadnień w niniejszej sprawie, powód nie może oczekiwać, że będzie miał w więzieniu standard adekwatny do życia poza ośrodkiem karnym. Kara pozbawienia wolności jest powiązana z pewnymi dolegliwościami, w tym z rodzajem i ilością serwowanych posiłków.

Należy też odnieść się do naruszenia ciszy nocnej przez funkcjonariuszy więzienia. Powyższy zarzut również okazał się bezzasadny, albowiem działania pracowników więzienia wobec pozwanych były podejmowane zgodnie z obowiązującymi przepisami. Te nakazywały kontrolowane stanu więźniów oraz ich zachowania zarówno w dzień, jak i w nocy. W przypadku powoda niezbędna była szczególnie kontrola, albowiem powód deklarował, że chce popełnić samobójstwo. Oznacza to, że administracja była zobligowana, aby częściej aniżeli w przypadku innych osadzonych nadzorować powoda, w celu ochrony jego życia i zdrowia przed potencjalnymi działaniami, jakie mógł względem siebie podjąć. Mając to na uwadze, nie ulega wątpliwości, że pewne działania funkcjonariuszy więzienia mogły zakłócić sen powoda, lecz było to spowodowane jego własnymi czynami.

Na końcu trzeba również wskazać, że apele jakie były przeprowadzane w więzieniu w żaden sposób nie naruszały dóbr osadzanych, ani tym bardziej powoda. Były one zgodne z przepisami, jak również miały charakter dyscyplinujący. Po zakończeniu apelu więźniowie mieli wystarczającą ilość czasu, aby przygotować się do snu i spać przez co najmniej 8 godzin. Co prawda miała miejsce jednorazowa sytuacja, w której apel odbył się pół godziny później aniżeli za zwyczaj, lecz nie sposób uznać, aby jedno nieznaczne, naruszenie procedury uniemożliwiło powodowi wyspanie się, czy też pisząc szerzej, miało negatywny wpływ na jego zdrowie względnie inne dobro osobiste. W tym zakresie powód nie przedstawił żadnego dowodu.

Biorąc powyższe rozważania pod uwagę Sąd uznał, że działanie pozwanego w zakresie wykonywania władzy publicznej, polegające na wykonywaniu wobec powoda kary pozbawienia wolności nie nosiło cech bezprawności. Działania te znajdowały odzwierciedlenie w obowiązujących przepisach, a powierzone zadania wykonywane były z poszanowaniem zasad humanitaryzmu i dóbr osobistych skazanych. Mając to na uwadze Sąd uznał, że powód nie wykazał podstaw, na których roszczenie swe opierał tzn. bezprawnego działania pozwanego przy wykonywaniu wobec niego kary pozbawienia wolności. Jeśli zatem nawet teoretycznie założyć, że doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda przy wykonywaniu wobec niego kary pozbawienia wolności, to naruszenia te nie były bezprawne.

Z uwagi na powyższe, na podstawie przepisów powołanych na wstępie, Sąd powództwo oddalił.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania znajduje swe uzasadnienie w treści 98kpc. Zgodnie bowiem z treścią art. 99 kpc stronom reprezentowanym przez radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa zwraca się koszty w wysokości należnej według przepisów o wynagrodzeniu adwokata, co oznacza konieczność zastosowania przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie i ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej urzędowi. Zgodnie z treścią § 11 ust. 1 pkt 25 tego rozporządzenia, stawka minimalna w sprawach o odszkodowanie lub o zadośćuczynienie związane z warunkami wykonywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania wynosi 120 zł, a zatem w takiej wysokości mógł zostać orzeczony zwrot kosztów zastępstwa procesowego dla strony wygrywającej.

SSO Anna Łosik